

Motion till riksdagen 2022/23:958

av **Michael Rubbestad m.fl. (SD)**

Mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör anta en nollvision för kvinnovåld och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga om det i socialtjänstlagen bör förtydligas att arbetet också ska innefatta de som uppvisar ett våldsamt beteende, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör beakta behovet av ett nationellt hjälpnummer och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör beakta behovet av boendeformer för våldsutövare och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga tillsättandet av en haverikommission vid varje fall av dödligt kvinnovåld och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör beakta behovet av ökad kunskap kring våldsutsatthet och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga en förenkling av utfärdandet av kontaktförbud och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör beakta behovet av att statistik om våld i nära relationer ska inbegripa alla som utsätts, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör beakta behovet av att öka kunskapen om vad som juridiskt räknas som brott mot närstående och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör beakta behovet av att kunna presentera rättvisande statistik över våld i samkönade relationer och tillkännager detta för regeringen.

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur betänketiden vid skilsmässa kan avskaffas i de fall det förekommer våld eller liknande brott mot person inom äktenskapet och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Kvinnor och män ska ha samma möjligheter och rättigheter och därmed också ha lika stor rätt till ett tryggt liv. Det utbredda kvinnovåldet skapar dock en otrygghet för just den kvinnliga delen av befolkningen som i sin tur leder till oacceptabla inskränkningar i kvinnors frihet och livsmönster. Kvinnovåld är därför ett betydande jämställdhetsproblem som måste tas på största allvar.

Sverige har inte råd att förbise kvinnovåldet. Det utgör inte bara ett betydande och oacceptabelt hinder för ett jämställt Sverige. Det får också ekonomiska konsekvenser och kostar staten enorma summor skattemedel varje år. Det handlar om pengar som i stället hade kunnat användas till att förbättra välfärden. Kvinnovåldets kostnader i Sverige uppgår till mellan 2,7 och 3,3 miljarder kronor per år. 10 miljoner kronor för en våldtäkt. Kvinnovåldet som hinder för ett jämställt samhälle samt det som den enskilde utsatts för räcker för att motivera ett kraftfullt åtgärdsprogram. Att kvinnovåldet dessutom kostar staten enorma summor skattepengar lyfter dock också fram en ekonomisk dimension. Därför är varje väl spenderad krona på åtgärder som effektivt motverkar kvinnovåldet också en samhällsekonomisk investering.

Självklart drabbar våld i nära relationer även män och i samkönade förhållanden kan det handla om mäns våld mot män eller kvinnors våld mot kvinnor. Sverigedemokraternas politik är dock formulerad utifrån det faktum att mäns våld mot kvinnor är den rent statistiskt vanligast förekommande varianten av våld i nära relationer, men vår politik är självklart applicerbar på alla relationer där våld förekommer. Våld i nära relationer kan aldrig accepteras, oavsett könet på utövaren eller den som blir drabbad.

Mäns våld mot kvinnor – en nollvision

1. Trots att Sverige toppar listorna över världens mest jämställda länder är mäns våld mot kvinnor fortsatt ett faktum. Varje år dödas flera kvinnor av män som de har eller har haft en parrelation med. Regeringen har som uttalad ambition att mäns våld mot kvinnor ska upphöra, vilket uttrycks i det sjätte av de jämställdhetspolitiska delmålen. Ambitionen är både bra och välbehövlig, men mer behöver göras för att få slut på det dödliga kvinnovåldet. Ett steg i rätt riktning vore införandet av en nollvision för kvinnovåld. En nollvision som uttalat mål skulle ännu tydligare visa på frågans allvarlighet. Ingen ska någonsin behöva tvivla på huruvida samhället verkligen prioriterar denna fråga och ägnar den största möjliga uppmärksamhet. De kvinnor som utsatts ska kunna vara säkra på att samhället står på deras sida och att förövaren kommer att straffas. En uttalad nollvision för kvinnovåld skulle bidra till arbetet med att fortsatt ligga i framkant när det kommer till jämställdhet och påminna om att vi aldrig någonsin kan ta den för given.

Proaktivt arbete

2. Det bästa sättet att undvika våld är att stävja det innan det utövas. Det proaktiva arbetet behöver lyftas in i alla samhällsinstanser så att arbetet med att förhindra våld ständigt pågår men också med att förhindra att våldet upprepas. Således behöver arbetet fokuseras på både förövare och offer och ha som syfte och mål att våld inte ska utövas. Sverigedemokraterna anser att vikten av ett proaktivt arbete tydligare ska framgå i lagtexten, dvs. att till socialnämndens uppgifter hör att verka för att den som uppvisar ett våldsamt beteende eller utsätter eller har utsatt närstående för våld eller andra övergrepp ska ändra sitt beteende. Det behövs tidiga insatser i det förebyggande arbetet om det ska ge de resultat vi avser.

Ett nationellt hjälpnummer för våldsutövare

3. Ett våldsamt beteende är för många förknippat med ångest, skuld känslor och förnekelse samt att man många gånger frångår sig ansvar för våldet. Inte sällan är våldsutövandet självupplevt. I den undersökning som gjordes i *Utredningen om återfallsförebyggande insatser för män som utsätter närstående för våld* (SOU 2018:37) framkom det att minst hälften av de män som intervjuats beskrev att våldet gått i arv. Majoriteten uppgav att de hade vuxit upp med en våldsam far. Innan individen gått över gränsen, och beteendet i någon mening normaliserats, behövs det vägas till hjälp. I det proaktiva arbetet är det viktigt att samhället är närvarande för att möta de som är medvetna om sitt utåtagerande sätt. Ett nationellt hjälpnummer för våldsutövare bör inrättas, där information och stöd ges men det även finns en kedja av åtgärder som kan kopplas in för den enskilde.

Inrätta krav på boende för våldsutövare

4. I intervjuer som Bris har gjort med ett antal barn som vistats på skyddade boenden framkommer det tydligt att barn anser det som orättvist att de tvingas flytta medan deras våldsutövare stannar i hemmet och på orten. Barn saknar sina vänner, sin skola och sitt hem. Detta är en problematisk knut att tillgodose och i de fall en våldsutövare inte på frivillig väg kan tänka sig att flytta så finns det få andra alternativ än att de utsatta tvingas att söka skydd på en annan ort eller i ett annat boende. Men i de fall en våldsutövare eller utåtagerande person ber om stöd så bör det också finnas boendeform och stöd för denne. Dels i det proaktiva och förebyggande arbetet med att minska våld i nära relationer men också i att möta de barn som tvingas flytta från deras hem och ort. I en sådan boendeform ska det likt i skyddade boenden finnas personal, stöd och hjälp att tillgå.

Haverikommission vid varje fall av dödligt kvinnovåld

5. Varje gång en kvinna dödas av en nuvarande eller före detta partner bör en haverikommission tillsättas. Syftet med en haverikommission är att noggrant undersöka och kartlägga orsaker och händelseförlopp som har lett fram till dödsfallet samt att identifiera eventuella brister inom exempelvis myndighetsutövningen. Inte sällan är hotbilden känd sedan tidigare och mannen kan även ha begått liknande brott mot andra kvinnor. Trots detta har mord inte kunnat förhindras och samhället bör så grundligt som möjligt

ta reda på varför så kunde ske. Underlaget som samlas in kan därutöver vara till hjälp för att förhindra framtida liknande dödsfall samt underlätta i arbetet med att jobba brottsförebyggande.

Ökad kunskap inom yrken som möter våldsutsatta

6. Samhället i stort behöver få en ökad förståelse för och en ökad kunskap om våld i nära relationer så att rätt stöd och hjälp finns att tillgå. Som ett steg på vägen har man därför i högskoleförordningen sedan 2018 infört krav på en utbildning om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relation för den som utbildar sig till fysioterapeut, jurist, läkare, psykolog, sjuksköterska, socionom eller tandläkare. Sedan 2019 gäller det även tandhygienister. Detta är bra men riktar sig uteslutande till dem som just nu genomgår utbildningen. I de fall exempelvis en socialsekreterare eller tandläkare examinerats före 2018 kan det dock innebära många år av aktivt praktiserande utan adekvata kunskaper på området. Insatser för att stärka kompetensen hos redan verksam personal har förekommit men behöver ske i en ännu större utsträckning.

Regeringen bör därför vidta åtgärder för att säkerställa att kunskap kring mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer motsvarande det som nu är ett krav i högskoleförordningen även säkerställs hos redan utexaminerade fysioterapeuter, jurister, läkare, psykologer, sjuksköterskor, socionomer, tandläkare och tandhygienister i större utsträckning än idag.

Lättare för våldsutsatta att få kontaktförbud utfärdade mot gärningsmän

7. Kontaktförbud syftar till att förebygga våld i nära relationer. De meddelas av rättsväsendet till någon som riskerar att begå brott mot, förfölja eller allvarligt trakassera en annan person. Det handlar ofta om kvinnor som riskerar att utsättas för kvinnovåld av sina nuvarande eller före detta män. Kontaktförbudet innebär ett förbud mot att besöka, ta kontakt med, förfölja och ibland även vistas på samma platser eller i samma bostad som en utsatt person. Det är idag alldeles för svårt för utsatta kvinnor att få ansökningar om kontaktförbud beviljade mot män som riskerar att utsätta dem för kvinnovåld. Som ett resultat av detta får en stor del av alla som ansöker om kontaktförbud avslag. Kontaktförbudet har ett viktigt signalvärde, som dock går förlorat när en stor andel av ansökningarna inte går igenom. Än värre än den låga andelen beviljade ansökningar är att skillnaderna är geografiskt markanta. Beroende på var en ansökan om kontaktförbud lämnas in kan risken att få avslag dubbleras och mer därtill. Sverigedemokraterna vill att lagstiftningen ändras så att det blir betydligt lättare än i dag för våldsutsatta att få kontaktförbud utfärdade. När detta görs vill vi även att lagstiftningen utformas så att sannolikheten att få en ansökan om kontaktförbud beviljad blir mer rättssäker och att regelverket får en mer enhetlig tillämpning över landet.

Våld i nära relationer

Våld i nära relationer är ett växande samhällsproblem. Förutom ett enormt lidande för den som utsätts och dennes närstående är också påverkan på samhället relativt stor. Det finns alltså flera parametrar som vittnar om att samhället måste ta krafttag för att minska

våldet i nära relationer. Att beräkna samhällskostnader för könsrelaterat våld är förknippat med flera svårigheter och begränsningar. Det finns därmed få samhälls-ekonomiska analyser av kostnader för våld i nära relationer. Den mest genomgripande samhällsekonomiska analysen genomfördes av Socialstyrelsen 2006. Analysen uppskattade att samhällskostnaderna för våld mot kvinnor i nära relationer ungefärligen uppgår till mellan 2,7–3,3 miljarder kronor per år i 2006 års penningvärde. Där finns dock inte våld mot män i nära relationer inräknat. Våld mot män i nära relationer behöver belysas likaväl som våld i samkönade relationer. Våld i nära relationer benämns ofta i samma andetag som mäns våld mot kvinnor.

8. För att komma till rätta med problematiken behöver dock samtliga delar belysas i ett helhetsgrepp där exempelvis statistik berör alla utsatta även om kvinnor är de som drabbas mest av våld i nära relationer.

Anmälningbenägenhet

9. Ett sätt att mäta våldsutsatthet är att analysera antalet anmälda våldsbrott i den officiella kriminalstatistiken. Att enbart använda sådan registerbaserad kriminalstatistik är dock inte lämpligt eftersom den bara visar det polisanmälda våldet och inte de brott som inte anmäls, dvs. mörkertalen. Mörkertalet vad gäller våldsbrott i nära relationer uppskattas dessutom vara stort. Enligt Nationella trygghetsundersökningen (NTU) uppskattas att ungefär en tredjedel av brotten mot närstående polisanmäls men att andelen varierar mellan olika typer av brott. Andelen kvinnor som gjort en anmälan var något större än andelen män. Det framgår dock inte om det är den utsatta personen själv som gjort polisanmälan eller om den gjorts av någon annan. Brå har tidigare undersökt varför personer som i NTU uppger att de blivit utsatta för brott av en nuvarande eller tidigare partner inte polisanmält brottet. Av rapporten framgår att det främsta skälet till att polisen inte kontaktades var att händelsen betraktades som en småsak eller att de själva redde ut händelsen. I rapporten framhålls att anmälningbenägenheten kan vara lägre för händelser som personen vet eller inte tror är ett brott i juridisk mening. Här framhålls att trakasserier och verbala kränkningar ingår i de brott som omfattas av kartläggningen och att de kan ligga i gråzonen för vad som juridiskt sett utgör ett brott. Därför behöver frågan om hur vi ökar kunskapen om vad som faktiskt räknas som ett brott utredas.

Våld i samkönade relationer

10. Det finns begränsad statistik och få studier om förekomsten av våld i samkönade relationer. I Sverige finns enbart en empirisk studie som baseras på ett icke slumpmässigt urval och som publicerades redan 2005. Det är inte möjligt att särskilja brott som sker i samkönade relationer inom ramen för den nationella trygghetsundersökning (NTU) om människors trygghet och utsatthet för brott som Brottsförebyggande rådet (Brå) genomför varje år i form av telefonintervjuer. Brå framhåller att det är mättekniskt svårt att särskilja brott i samkönade relationer, eftersom det skulle kräva en eller flera ytterligare frågor i formuläret för att antingen fastställa urvalspersonens sexuella läggning, alternativt kräva frågor om partners könstillhörighet. Mättekniken behöver utvecklas för att statistiken ska belysa alla utsatta.

Betänketid vid skilsmässa

11. Dagens äktenskapsbalk stipulerar att äktenskapsskillnad ska föregås av betänketid i vissa fall. En betänketid på minst sex månader gäller om båda parter är överens om att skiljas om de båda begär det eller om någon av makarna varaktigt bor tillsammans med ett eget barn under 16 år som står under den makens vårdnad. Äktenskapsskillnad ska också föregås av betänketid om skilsmässa är begärd av enbart den ena maken.

Betänketiden blir problematisk i de fall det förekommer våld, hot, trakasserier eller liknande inom äktenskapet. I dessa fall bör det vara möjligt att skilja sig omgående även om någon av makarna har barn under 16 år. Det torde under alla omständigheter vara för barnets bästa att inte behöva stanna längre än nödvändigt i en hemsituation där våld sker. Regeringen bör därför tillsätta en utredning som undersöker förändringar av betänketiden i de fall det förekommer våld eller andra liknande brott mot person inom äktenskapet.

Michael Rubbestad (SD)

Magnus Persson (SD)

Ann-Christine From Utterstedt (SD)

Erik Hellsborn (SD)

Ulf Lindholm (SD)